

Az Omega Kísérletből

(RÉSZLETEK)

A FELDERÍTŐ KOCKÁZATA

1.

Jó negyven évvel ezelőtt szándékomban állt írni egy „rendes” könyvet az emberiség háborúiról. Feltehetően ezt a szándékomat gyermekkorom nagy háborújának élményei- emlékei táplálták folyamatosan, s késztetek arra, hogy az ezzel kapcsolatos olvasmányaimat kijegyzeteljem, s a háborúkról kialakult véleményemet és gondolataimat is leírom.

Az elmúlt évtizedek alatt így sok-sok oldalnyi jegyzetem összegyűlt, de arra mindmostanáig nem jutott időm, hogy ezt egy egésszé – könyvvé – írjam-szerkesztessem. Ma pedig – hetvenhét évesen – már semmi esélyem e feladat elvégzésére. Ezért úgy döntöttem, hogy vállalván egykori felderítő voltom kockázatát, a meglévő jegyzeteket idemácsolom azon kusza mivoltukban, ahogyan egymást követik az idő és a történelem porondján.

Hogy például a kőbalta és az atombomba között a különbség nem etikai, hanem műszaki.

Rövidre fogva: a háborúk alapfilozófiája változatlan, s mostanra mezítelenre csupaszítva ennyi: „Megöltem őket, mert meg akartak ölni.” Következzék hát mindaz, amit sikerült portyázásaim során a napvilágra hozni.

2.

A maga idejében minden háború a legkorszerűbb volt. Hogy ki győzött, az nem tudás, hanem szerencse dolga volt.

3.

A gondolkodó katona általában nem éli túl az első bevetést. Ez az egyszerű tény sok ezer éves tapasztalat és még több csata ismert történetének tanulmányozása alapján – azt hiszem – mindenki számára egyértelmű ma már. Még akkor is, ha látszatra ellentmond minden észérvnek. S az egész lényege abban áll, hogy a gondolkodó ember kérdez, s kérdéseire válaszokat keres, ám egy csata előtt, a parancs elhangzásáig, semmi használhatót nem talál. Mert például, ha felteszi magának a kérdést, hogy a támadás ideje alatt mi történik vele, nos, erre a kérdésre nem talál – mert nincs is! – használható választ. A történés – a majdani – ugyanis négyesélyes: 1. megölik; 2. megsebesül; 3. életben marad; 4. fogságba esik. (A két utóbbi a szerencsésebb változat.) Ha a harmadik változat szerint megússza az egészet, az sem jelent semmilyen biztonságot, hiszen a túlélőket hamarosan felkészítik a következő

ütközetre – ha az előző csatát megnyerték. Ha veszítettek, akkor pedig azzal kell számolni, hogy az ellenség minden bizonnyal újra támad, és akkor a védekezés, a támadás felfogása és visszaverése lesz a feladat, ami által ugyanaz ismétlődik meg.

A támadásban és a védekezésben való részvételt a gondolkodás nagyban akadályozza, mégpedig azáltal, hogy az ember – elvben: a k a t o n a – meglévő védekezési ösztönét elnyomja, így a harcos bizonyos szempontból kiszolgáltatottá válik. És ebbéli állapotában nem úgy cselekszik, ahogy azt a helyzete megkívánná, hanem ahogy a gondolatai irányítják, amelyek általában ellenkeznek a kiadott parancsokkal...

A mérlegelés mindig gátló tényező!

4.

Folytatólagosan ennél sokkal nagyobb jelentősége van annak, hogy *minden háború a béke függvénye!*

Ugyanis bármennyire abszurdnak tűnik: a háborúhoz béke kell.

Mégpedig azért, mert a háborúban csak a b é k e e r e j e hozhatja meg a győzelmet. Ha ez az erő hiányzik, vagy elfogy, akkor a vereség elkerülhetetlen.

Az emberiség eddigi történelmének minden csatája, háborúja igazolja ezt a tényt. Példák százait sorolhatnám ide, mondjuk Nagy Sándor hadjárataitól Hirosimáig.

Mert a háborúk „hőseit”, halottait és túlélőit minden korban a béke szüli meg és neveli fel.

Ebből következik, hogy a háború *feléli a békét.*

Embert, állatot, növényt – az épített környezetet, ásványokat, a tudományt s az ipart. Röviden: lezüllesztzi az emberi értelmet.

Történelmi tény és drágán megfizetett tapasztalat, hogy például a szárazbab, a füstölt szalonna, nemkülönben lovak és zab nélkül mozdulni sem tudott volna egyetlen zseniálisan buta hadvezér sem.

Azt hiszem, példának elegendő Napóleont és Hitlert említeni.

E két hadászati zseni döntéseinek végösszegzése: Moszkva és Párizs, vagy ha úgy tetszik, Sztálingrád és Berlin között több millió névtelen „hősi halott” nyugszik(?) jeltelen sírokban...

A tömegsírok pedig az örök személytelenség halmai, a békéhez nincs semmi közük. A semleges utódok főhajtása pedig a legfelháborítóbb tiszteletlenség.

5.

Mikheler bácsi, aki az első világháború veteránjaként, Isten tudja, mi oknál fogva, Búcsón rekedt, megnősült, s rendes cselédi rangra emelkedett. Különösen tollfosztások petróleum-lámpás idejében rengeteget mesélt németes kiejtéssel háborús élményeiről. A valóság és a mese közötti csodatérben különös események is végbementek. „A Volgánál álltunk – mesélte Mikheler bácsi –, a folyó vize befagyott,

olyan hideg volt, hogy a madarak röptükben megfagytak. Mi meg kimentük a jégre csúszkálni. A muszkák a túloldalról löni kezdtek, *mi pedig le a j é g r ő l , be a zöld-kukoricába...*”

Hogy a keleti front az első nagy háborúban közel se volt a Volgához, s hogy jeges telek idején a kukorica nem zöldell, az ebben a „másik valóságban” lényegtelen volt. Mert a mesében ez is megtörténhetett.

6.

Micsoda lovagiatlan magatartás úgy ölni, hogy nem nézhetsz az ellenfél szemébe, hogy a gyilkolás teljesen személytelenné vált. Az első világháború hozta meg ezt az abszurd fordulatot a történelemben. De a gyalogsági szuronyrohamok még valamit megőriztek az egykori lovagiasságból, az ember-ember elleni küzdelem különös – utolsó? – élményéből. Egy pilóta, egy tüzér vagy egy géppuska kezelője már semlegesen ölt. Rárepült a célra a pilóta, s elengedte a bombáit, a tüzér számára kijelölték a löszektort, a géppuskák kezelői pedig a rohamozó egységeket – mint érett búzát az aratók – „lekaszálták”. Andreas Latzko regényhőse, aki több szuronyrohalmot túlélt, így foglalta össze tapasztalatait: „A legfontosabb: az ellenséget nem szabad szem elől hagyni. Nem szabad a bajonétra rámeredni, sem oda, ahova az ember szűrni akar. Mindig csak az ellenfél szemébe kell nézni, hogy idejében kitalálhassa az ő védekezését. Az ő arcából kell meglátni a kellő pillanatot a hátrálásra. Hiszen ők mindnyájan egész egyformán csinálják: hajszálla ugyanúgy, mint az első, az a hosszú, vad fickó az agyarakkal. Az arcuk egyszerre csak kisimult, mintha testükben a hideg vas lehűtötte volna minden dühüket, elcsudálkozva nyitják ki kerekre a szemüket és úgy néznek rá az ellenségre, mintha szemrehányóan azt akarnák tőle kérdezni: mit csinálsz te? Azután rendesen belekapnak a bajonétbe, s egész fölösleges módon összevagdossák még a kezüket, mielőtt elvágódnának.”

Íme, a túlélés alfája és ómegája: megtanulni jól ölni!

Fábrý Zoltán *Gyilkos élmény* című írásának orosz muzsikja feltehetően az egyik legnagyobb humanista volt.

ESEMÉNYNAPTÁR A XX. SZÁZADBÓL

1.

Franciaország	44 nap	Lengyelország	18 nap
Görögország	27 nap	Jugoszlávia	18 nap
Norvégia	24 nap	Hollandia	6 nap
Belgium	19 nap	Összesen:	156 nap

Ez volt a villámháború!

1941 és 1945 között a villámháború minden tekintetben megbukott.

2.

Hitler becsapta Sztálint – és ez nagy hibának bizonyult. Sztálin megfizetett érte! Joszif Visszarionovics grúz volt, nem orosz, s ezt az óriási mentalitásbeli különbséget a németek vezére nem tudta értelmezni. De lehet, hogy annak létezéséről halvány sejtelme sem volt. És hát Sztálinnak volt némi teológiai műveltsége is, ugyanakkor kemény forradalmárnak is bizonyult, amit Hitler ugyancsak figyelmen kívül hagyott. Következésképpen nem engedhette meg, hogy egy mázolósegéd hülyének nézze.

Ugyanakkor Sztálinnak volt saját – mondhatnám úgy is, hogy egy *s a j á t o s* – filozófiája, s aki azt nem fogadta el, az *meghalt!*

Egýen vagy tömeg – a létszám nem számított!

3.

A háborúknak nincsenek erkölcsi korlátaik!

Az „erkölcsről” csak a háború után esik szó.

A győztesek általában az ellenség vezéreit vonják felelősségre háborús bűneiért, s néhányukat felakasztják, ami katonai szempontból igen megalázó cselekedet, vagy főbe lövik, amit már nagyobb megbecsülésnek tartanak.

A bűnösök „bűnhődése” azonban semmit sem változtat a termőföldet tápláló „emberhús-állomány humusszá változott realitásával” szemben.

A régi időkben divatban volt a keresztre feszítés is – lásd Spartacust és társait! –, de a XX. században azt már nem tartották humánus cselekedetnek.

És nem biztos, hogy Joszif Visszarionovics boldog volt attól, ahogy Hitler végezte.

Ellenben Sztálin halálára jól emlékszem: a fél világ gyászolta. Később Hruscsov a XX. pártkongresszuson leleplezte a személyi kultuszt, aminek következtében Sztálin testi maradékát a Kreml mellé temették. 1967-ben jártam arra, s láthattam Sztálin nyugvóhelyét. A sírt borító fekete kőlap alól a földet kimosta az esővíz, kicsit berogyott a hátsó része, s elhagyatott volt, mint minden sír, amelynek nincs gazdája.

Hitler és Sztálin.

A végösszegzés: hetvenmillió halott. (?)

A VESZTESÉGEKRŐL

A háborús veszteségekhez számítanak-e a „hősi halottak” meg nem született utódai?

A második világháború halottai – nem számolva a polgári lakosság veszteségeit –, amint már az imént is leírtam, több mint hetvenmillió férfi és nő.

Elpusztult több millió állat.

Legalább annyi ásványi anyag – érc, szén, olaj – és egyéb nyersanyag, amely az emberiség számára hozzávetőlegesen egy egész évszázad ipari szükségleteit fedezte volna. (Azt hiszem, elég, ha Dönitz admirális „farkas-falkáinak” *e r e d m é n y e i - r e* utalok, a sok millió tonna hadianyagra, hajóra, s hát az Északi-tengerbe pusztult tengerészek ezreire is...)

A hadiiparban el- és felhasznált energia mennyisége is hasonló arányokat mutat.

A mezőgazdaság s a hozzá tartozó teljes feldolgozórendszer együttesen hosszú évtizedekre megszüntethette volna a világ nyomorzónáit, illetve azok kialakulását.

Az elpusztított városok és falvak épületrendszerei, az építészeti-történelmi értékek lerombolása, majd e romok eltakarítása, s az újjáépítés milliárdos összegei – akár dollárban kifejezve is – évtizedekre biztosíthaták volna az emberiség, az emberi kultúra, az oktatás, a tudomány és a művészetek anyagi szükségleteit.

És itt most nem az a kérdés, hogy a veszteségek egyféle „következménye” a látványos műszaki *ugrás*, amely a háborús erőfeszítés egyik – úgy mond – *e r e d m é n y e*! Hanem hogy az az iszonyú mennyiségű elpusztított, ember által létrehozott érték és szépség mit emelhetett volna – és eredményezhetett volna – egy hosszabb békefolyamatban.

SZICSASZ

A hadvezérek a támadásaikat a térképeken tervezik – egy irreális síkságon, ahol nincsenek terepakadályok: árkok, fák, erdőfoltok, folyók, tavak, mocsarak, ahol nincsenek hegygerincek, megművelt mezőgazdasági területek, s egyéb „embőr-akadályok”, Móra Ferenc első világháborús elbeszélésének címére utalva.

A valóságos *t é r* az egyik legdöntőbb elem, ha úgy tetszik, haladási akadály minden katona és minden katonai jármű számára. (Kivéve a repülőgépeket, rakétákat.)

Az *o t t h o n i t á j* és tér pedig a legerősebb védvonal!

És ez a térképeken a hadvezérek és stratégiák számára láthatatlan valóság. Nem is kell vele számolni. Például Napóleonnak vagy Hitlernek milyen elképzelése lehetett a Pripjatyi-mocsarokról? A sztyeppe természetéről, járhatóságáról stb. Ugyan Paulus tábornoknak, aki a Barbarossa-terv első változatát Hitler elé tette, volt-e fogalma a szovjet útviszonyokról, a széles nyomtávú vasút lehetőségeiről, a folyami hajózás stratégiai jelentőségéről, esetleg a Kaukázuson túli ipari kapacitásról? Netán a hadra fogható, nem elhanyagolható „emberanyag” stratégiai lehetőségéről?

Vagy a történelemről?

Mert például Napóleon csak addig tudott győzni, amíg nem volt ellenfele. És biztosan nem ismerte a „szicsasz” időre és térre vonatkozó jelentését és jelentőségét. Ebből következett, hogy Kutuzov úgy verte meg a francia császárt és félmillió seregét, hogy fel sem állt a székéből.

Mert a háborúban nemcsak a támadás iránya és célja döntő, hanem a visszavonulás lehetősége is.

Mint ismeretes, Kutuzov Napóleon előtt felégette a falvakat, a muzsikok elhajtották az állatsordákat, s ugye, Moszkva is leégett. Tél jöttével a Grande Armée feje fölött nem volt tető, s nem talált haza, mert nem volt hely a pihenésre, nem volt élelem a sereg és a lovak számára, és hiányzott a megfelelő téli ruházat – az utánpótlás megszakadt, vagy nem is létezett. A Moszkváig vezető út így Párizsba vissza a k é t s z e r e s é r e nőtt, s Borogyinóval meg Kutuzov türelmével együtt („szicsasz!”) a francia sereg elfogyott, s a következő tavaszon az orosz muzsikok már a sírjaik felett nőtt füvet kaszálták...

Hitler – az idő által is becsapottan, de Napóleon példájából sem okulva, a világháború európai fergeteges sikermámorában – ugyanazt a katasztrófát idézte elő, amelyet korábban a „nagy” Napóleon, de nem ötszázezer, hanem hetvenmillió halottal növelve az ember lakta földet – Berlin és Sztálingrád között – oda és vissza...

A FERTŐZÉS

„...jak skritá nákaza v nás válka roste dál.”

(...mint rejtett fertőzés, nő bennünk a háború tovább.)

Jiří Šotola

A szovjet–német fronton 1943-ban a következő erők álltak egymással szemben:

<i>Szovjetunió</i>	<i>Németország</i>
6,4 millió katona	5,2 millió katona
9 900 különböző kaliberű löveg	5 400 löveg
2 200 sorozatvető (katyusa)	5 850 harckocsi
9 500 különböző típusú harckocsi	3 000 repülőgép
8 300 repülőgép	

Vagyis hozzávetőlegesen 11 000 000 katona, 15 300 löveg, 15 350 harckocsi és 11 300 repülőgép.

Hogy a nyugat-európai fronton milyen erők álltak egymással szemben, arról nem találtam összefoglaló adatokat, igaz, nem is kerestem valami különösebb szorgalommal, hiszen mire a „második frontot” megnyitották, a szövetségesek olyan erőfölényben voltak, hogy a Németország nyugati határait védő hitleri haderő a szövetségesek számára csak egy alkalommal volt képes támadó hadműveletre – az Ardenneknben.

De tételezzük fel, hogy a brit és az amerikai egyesített sereg létszáma és harci eszköze csak fele annyit számlált – ami biztosan alacsonyabb a valóságos erőknél,

de most nem is a pontos adatok a fontosak, hanem az emberi erők és a harci eszközök elképesztő megléte –, nos, akkor látható, hogy a „háború fertőző” mivolta micsoda pusztító erőket fordított az egész emberiség – vagyis az értelem – ellen.

És ha még ideszámolom – mert hisz az is része ennek az *egésznek* – az USA és Japán hadseregeit és azok műszaki eszközeit, akkor legalább egyharmadával növekszik az az adathalmaz, amit a második világháborúban alkalmaztak és fölhasználtak a Föld nevű bolygón a pusztításra.

Még egy rövid kitérő a Távols-Keletre, arról, hogy egy egész világra kiterjedő háborúban milyen apróságokon múlik a győzelem vagy a vereség. Lássuk hát a japánok kisedés tévedését: elkövették azt a hibát, hogy nem a szovjetek ellen léptek hadba Keleten. Amivel nagyon megnehezítették a németek helyzetét. Az oroszoknak így nem kellett „kétfrontos” háborút viselniük, s ezzel együtt felszabadult egy igen jelentős, jól fölszerelt szovjet seregetest, amellyel Zsukov marsall Sztálingrádnál összetörte a Wehrmacht gerincét. A későbbi ütközetekben – Kurszk stb. – ezt a „gerinctörést” a német hadsereg és Németország nem volt képes begyógyítani.

Anglia vereségét – bármilyen abszurditásnak tűnik is! – a *japánok hadüzenet nélküli támadása akadályozta meg!* Ugyanis a Pearl Harbour elleni támadás a Monroe-doktrínát érvénytelenítette! Az USA hadba lépett, és lett fegyver, meg katona.

És óriási üzlet!

Anglia pedig megmenekült.

A normandiai partraszálláskor az Omaha Beachen reggel 6,30-tól 9,30-ig 4 500 szövetséges katona halt meg. A sebesültekről nincs adat. Az invázió első napján 34 000 katonát veszítettek a szövetségesek. Állítólag innen származik az a megállapítás, hogy: „Aki megáll, az veszít.” Én azonban ismerem ennek egy másik változatát is: „Aki megáll, az lemarad.” Ugyan melyik született hamarabb? Mindkettőben ott a „megállásban” rejtőző kockázat, ami nem csak a háborúkra érvényes.

Tény, hogy a normandiai partraszállás óriási – történelmi – erőfeszítés sikere. Ám ez a „siker” a háború záró szakaszában, ismerve az akkori haderők s hadszínterek fontosabb eseményeit, akár el is maradhatott volna, hiszen a partraszállás után rövid idővel a szovjet hadsereg kilenc nap alatt bekerítette Berlint. Ekkorra a német haderő már képtelen volt arra, hogy a szovjet hadsereggel szemben komolyabb ellenállást tanúsítson.

Amikor 1944-ben a Wehrmacht megindította az Ardenneken az utolsó „nagy” német offenzívát, ugyancsak zimankós volt az időjárás, az ég borult, köd, havazás és mínusz 27 fokos hideg. A német támadás nagyon váratlanul érte a szövetséges csapatokat, veszteségeik is súlyosak voltak, ellentámadásaik lelassultak, és „megállt a nyugati front”.

Ekkor Patton tábornok kiadta a második világháború legabszurdabb rendelkezését. Parancsba adta az egyik tábori lelkésznek, hogy *írjon számára egy imát, amelyben arra kéri majd az Istent, hogy „biztosítson jó időt a háború folytatásához”*. A tábori lelkész teljesítette a parancsot, megírta a pár soros imát, s Patton a seregek előtt fel is olvasta 1944 decemberében. (Talán december 22-én...) Egy dokumentumfilmben egy amerikai történész aztán a következőket közölte: „Patton imádságát meghallgatta az Isten, kitisztította az eget, s a szövetséges légierő bevethetővé vált, a németek állásait a bombázó repülő erődök megsemmisítették. Patton pedig kiadta a parancsot a támadásra.”

A történelmi valóság pedig az, hogy az „ardeneki csatában” a szövetségesek elszenvedték a partraszállást követően a legsúlyosabb veszteséget: 81 ezer halottjuk és sebesültjük maradt a csatatéren!

Patton tábornok becsvágya sokba került. A tábornok mindenáron magának szeretne volna megszerezni Berlin elfoglalásának a dicsőségét – ő szeretett volna elsőnek eljutni a Német Birodalom fővárosába.

A Magasságok Ura ugyan meghallgatta imáját, de Patton soha nem jutott el Berlinbe. Egyrészt, mert Olaszországban megvert egy sebesült amerikai katonát, ami miatt egy időre félreállították. A „nagy” rajnai átkelésen 1945 márciusában részt vett: elsőnek jutott át a folyón vagy kétszáz katonával. Amikor a tábornok átért a „német partra” – ez világosan látható az átkelésről készült dokumentumfilmben –, s miután kiszállt a csónakból, a Rajnába vizelt. Ahogy korábban már említettem, Patton elsőként szeretett volna Berlinbe érni, de soha nem jutott el a Harmadik Birodalom fővárosába. Rejtélyes körülmények között – állítólag – autóbalesetet szenvedett, és meghalt. Több emlékiratíró szerint Patton „elég sok whyshit” fogyasztott.

Visszatérve még az ardeneki közjátékhoz: ha a németeknek lett volna még némi üzemanyaguk, a Patton vezette szövetséges csapatokból hírmondó is alig maradt volna. Két okból: az első, hogy a szövetséges katonák bakancsai átengedték a vizet, s ebből következően több ezer katonának lefagyott a lába, harcképtelenné vált. A német bakancsok nem engedték át a vizet, vagyis viselőik harcolhattak. A másik ok, hogy a szövetségesek páncélosainak két napra le kellett állniuk, mert elfogyott az üzemanyaguk...

Keleten ekkor már az oroszok Németországban törtek előre, a „keleti front” alig ezer kilométerre „szűkül”, nem volt üzemanyaghiány. És Zsukovot nem érdekelte, milyen az időjárás, s 1945 elején aligha fordult meg a fejében, hogy az Egek Urához forduljon segítségért. Ugyanis Zsukovnak 1945 elején több mint ötmillió katona, ötezer T-34-es és SzHD-100-as rohamlöveg s legalább annyi harci repülőgép állt a rendelkezésére.

Az amerikai veteránok visszaemlékezései szerint az Ardenneken „tizenhat éves gyerekek ellen harcoltunk...” Ezzel szemben a korábban idézett amerikai történész szerint „ez volt az amerikai csapatok legnagyobb győzelme” a második világháborúban.

Délután Zsukov marsall emlékiratait olvastam, a kurszki nagy tankcsata bizonyos részletei és adatai végett, s megint oda jutottam, hogy Zsukov volt a második világháború egyik legkiválóbb hadvezére. Minden csatáját megnyerte, a halhin-goli „hadüzenet nélküli háborútól” kezdve Berlinig. S ezzel együtt megnyerték a második világháborút is. Sztálingrád és Berlin között temették el a legtöbb katonát az emberiség – a háborúk – ma ismert történelme során: hozzávetőlegesen 35–40 millió katonát és nem-katonát. Több millió tonna acél, puska- és puskapor tüze és ereje pusztított. A katonákon kívül, hozzávetőlegesen, például egymillió mongol ló is elveszett...

Nekem is volt egy mokány mongol lovam 1945 elején. A hátsó combján sebesült meg, felgyógyult, nem kis örömmre, de a béke első napján, 1945. május 9-én valaki a többi lovunkkal együtt ezt is elkötötte. De ki a fenét érdekelnek ma az ilyen emlékek? Ennek ellenére azért rá kellene szánnom egy külön jegyzetet valamikor. Mert félelmetes még elképzelni is a sokmillió széttépett, megégett, megfagyott, foglyotáborokban elpusztult, tömegsírokba névtelenül betemetett embert, meg a lovakat, s a „felfalt” egyéb állatok millióit – ezt az egész döbbenetes apokalipszist, amely időnként felmerül az emlékezet mélységeiből, s megjelenik előttem dübörgésével, lángolásával, robajaival, mindent belepő füstjével, az önmagukba roskadó házfalakkal, az égre meredő, elüszkösödött tetőgerendákkal.

S az egész felett egy megrémült galambsereg száll, láthatatlan köröket írva a téli felhők szegélyére.

Nos, ez az a f e r t ő z é s, ami ellen ezer év óta nem találunk hatásos antibiotikumot. Aminek lényegét ugyan ismerjük – valóban ismerjük? –, ám ellene igazából soha semmi érdemlegeset nem tettünk. Így a pestis, a kolera, a rák és a többi természetes veszedelem a háború rejtett fertőzésének és az abból következő emberi veszteségeknek a nyomába se léphet. Mert a „természetes fertőzések” keletkeznek és elmúlnak, a háborúkat azonban előre megtervezik és folyamatosan végrehajtják.

Mert a háború: üzlet!

NAGYON NAGY Ü Z L E T !

Šotola verssora arra figyelmeztet, hogy lényegében ennek a pusztításnak a vírusa az emberi génekben hagyományozódik nemzedékről nemzedékre – egészen a végsőkig: az emberiség önfelszámolásáig.

Lehet-e ennél szomorúbb felismeréssel zárni egy ilyen szép, márciusi napot, mint amilyen a mai volt?!

Aligha...